

RTU studiju kurss "Bērna, jauniešu un ģimenes tiesības"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA1589
Nosaukums	Bērna, jauniešu un ģimenes tiesības
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Svetlana Lanka - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 4.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursā apgūst zināšanas un prasmes par tiesību aktiem un svarīgākajiem tiesību institūtiem bērnu un ģimenes tiesību aizsardzības jomā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir iepazīstināt studentus ar tiesību aktiem un svarīgākajiem tiesību institūtiem bērnu un ģimenes tiesību aizsardzības jomā sociālā darba aspektā. Studiju kursa uzdevumi: - sniegt teorētiskas un sociālā darba praksē pielietojamas zināšanas bērnu, jauniešu un ģimenes tiesību aizsardzības jomā; - attīstīt izpratni par bērnu tiesību un aizsardzības jautājumiem; - iepazīstināt ar starpinstitucionālo sadarbību bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā, bērnu ārpusģimenes aprūpi, jauniešu interešu pārstāvniecību Latvijā; - attīstīt prasmes darbam ar sociālā riska grupas jauniešiem, darbam ar ģimeni.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Studēt ANO bērnu tiesību konvencijā iekļautās normas un izveidot krustvārdu mīklu (18-20 jautājumi); Sagatavot situāciju par bērnu tiesību pārkāpumiem skolā, veikt situācijas analīzi atbilstoši normatīvajos aktos iekļautajām normām 2. Sagatavot nodarbību par vienu no ANO Bērnu tiesību konvencijā un Bērnu tiesību aizsardzības likumā iekļautajiem pantiem, (iekļaujot gan bērna tiesības, gan pienākumus) pielietojot interaktīvas darba metodes. 3. Atrast masu plašsaziņas līdzekļos publicētu rakstu, kurā atklāti bērnu tiesību pārkāpumi un veikt šajā rakstā pārkāpto bērna tiesību analīzi, balstoties uz normatīvajiem aktiem bērnu tiesību aizsardzības jomā. 4. Noskatīties mācību filmu "Katrīna" -sagatavot rakstisku izklāstu, par saskatītajām problēmām (bērnu vecāku, izglītības institūciju darbinieku tiesības, pienākumi un atbildības) pamatojot pārkāpumus ar likumdošanā par bērnu tiesību aizsardzību iekļautajām normām. 5. Dzīves prasmju treniņprogrammas projekta – modeļa izstrāde darbam ar sociālā riska grupas jauniešiem. 6. Izstrādāt nodarbību plānu atbalsta sniegšanai sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem (5 nodarbības: sevis un citu iepazīšana; saskarsme un konfliktu risināšana; emocijas un stress; attiecības; karjeras virzība).

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Apvienoto Nāciju Organizācija. (1989). Konvencija par bērna tiesībām. Pieņemta Apvienoto Nāciju Ģenerālajā asamblejā 1989. gada 20. novembrī. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/575 2. Apvienoto Nāciju Organizācija. (1959). Bērnu tiesību deklarācija. Pieņemta Apvienoto Nāciju Ģenerālajā asamblejā 1959. gada 20. novembrī. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/915 3. Latvijas Republika. (1937). Civillikums. I daļa: Ģimenes tiesības. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/225418 4. Latvijas Republika. (1998). Bērnu tiesību aizsardzības likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/49096 5. Latvijas Republika. (2006). Bāriņtiesu likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/139369 6. Latvijas Republika. (2001). Darba likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/26019 7. Latvijas Republika. (1998). Izglītības likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/50759 8. Latvijas Republika. (2002). Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/68488 9. Latvijas Republika. (2013). Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/253817 10. Latvijas Republika. (2004). Uzturlīdzekļu garantiju fonda likums. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/91819 Papildu / Additional: 1. Apvienoto Nāciju Organizācija. (1959). Bērnu tiesību deklarācija. Pieņemta ANO Ģenerālajā asamblejā 1959. gada 20. novembrī. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/915 2. Apvienoto Nāciju Organizācija. (1989). Konvencija par bērna tiesībām. Pieņemta ANO Ģenerālajā asamblejā 1989. gada 20. novembrī. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/575 3. Eiropas Padome. (1996). Par Eiropas Padomes Konvenciju par bērnu tiesību piemērošanu. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/40358 4. Hāgas konference par starptautisko privāttiesību. (1996). Hāgas konvencija par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem. Latvijas Republikas Saeima. https://likumi.lv/ta/id/28227 5. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2000). Noteikumi Nr. 173 “Kārtība, kādā apgūst speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā, šo zināšanu saturu un apjomu”. Latvijas Vēstnesis. (Grozīti 2011. gada 6. septembrī noteikumos Nr. 592, spēkā kopš 2016. gada 9. septembra); likumi.lv 6. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2001). Noteikumi Nr. 721 “Kārtība, kādā bērni šķērso valsts robežu”. Latvijas Vēstnesis. 7. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2003). Noteikumi Nr. 142 “Noteikumi par ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu samaksas kārtību un apmēru”. Latvijas Vēstnesis. 8. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2003). Noteikumi Nr. 726 “Kārtība, kādā veicama obligātā ārstēšana bērniem ... no alkohola, narkotisko un psihotropo vielu atkarības”. Latvijas Vēstnesis. 9. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2004). Noteikumi Nr. 667 “Adopcijas kārtība”. Latvijas Vēstnesis. 10. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2006). Noteikumi Nr. 857 “Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajam bērnam ...”. Latvijas Vēstnesis. 11. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2010). Noteikumi Nr. 1613 “Kārtība, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām”. Latvijas Vēstnesis. 12. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2012). Noteikumi Nr. 89 “Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus ...”. Latvijas Vēstnesis. (Grozījumi izdoti 2016. gada 6. septembrī noteikumos Nr. 592; spēkā kopš 2016. gada 9. septembra) 13. Paula, A., & Boruks, A. (Red.). (2010). Juridiski terminoloģiski skaidrojošā vārdnīca. Rīga: Tiesu namu aģentūra. Citi informācijas avoti / Other sources of information: 1. Antonsons, I. (2016). Supervīzijas un refleksijas nozīme ētikā balstītās attiecībās ar klientu. Sociālais darbs Latvijā, 2(2016), 21–26. Rīga: Labklājības ministrija. 2. Apine, E. (2015). Psihosociālais darbs ar ģimeni vardarbības pret bērnu novēršanai: Metodiskais materiāls. Rīga: Nodibinājums “Latvijas Bērnu fonds”. 3. Augutavičius, R., & Sadauskas, J. (2018). Social work with family at social risk in Lithuania. In M. Lotko (Ed.), Social work case analysis: Global perspective: Collection of articles about experience on case work and social case management of eleven countries (pp. 207–244). Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte. 4. Labklājības ministrija. (2020). Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar ģimenēm ar bērniem. Rīga: Labklājības ministrija. 5. Labklājības ministrija. (2023a). Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar grupu. Rīga: Labklājības ministrija. 6. Labklājības ministrija. (2023b). Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar jauniešiem. Rīga: Labklājības ministrija. Raksti krājumos: Interneta resursi/Internet resources: http://www.sif.gov.lv/nodevumi/nodevumi/3167/rokasgramata.pdf.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Apgūts vidējās izglītības saturs.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs

1. temats. Starptautiskās tiesības bērnu tiesību aizsardzības jomā. Bērnu tiesību aizsardzības sistēma un tās darbības tiesiskie pamatprincipi Latvijā. Normatīvie akti bērnu tiesību aizsardzības jomā 2. temats. Bērnu tiesību aizsardzības mērķi un aizsardzības mehānismi. Bērnu tiesību aizsardzības subjekti. Vecāku un bērnu tiesības, pienākumi un atbildība Bērna drošība skolā. ANO Bērnu tiesību konvencijas nozīme bērnu tiesību aizsardzībā. Bērnu tiesību aizsardzības likums - tiesiskais pamats bērnu tiesību aizsardzības sistēmas attīstībai Latvijā.	4	6	2	10
Praktiskais darbs: Sagatavot nodarbību par vienu no ANO Bērnu tiesību konvencijā iekļautajiem pantiem, (iekļaujot gan bērna tiesības, gan pienākumus) pielietojot interaktīvas mācību metodes. Noskatīties īsfilmas “Joka pēc” un “Piecpadsmitā dzimšanas diena”, “Katrīna” -sagatavot rakstisku izklāstu, par saskatītajām problēmām (bērnu vecāku, izglītības institūciju darbinieku tiesības, pienākumi un atbildības) pamatojot pārkāpumus ar likumdošanā par bērnu tiesību aizsardzību iekļautajām normām. Atrast masu plašsaziņas līdzekļos publicētu rakstu, kurā atklāti bērnu tiesību pārkāpumi un veikt šajā rakstā pārkāpto bērna tiesību analīzi, balstoties uz normatīvajiem aktiem.	4	4	0	8
3. temats. Starpinstitucionālā sadarbība bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā. Praktiskais darbs: iepazīties ar: Starpinstitūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībai pašvaldībās. Metodiskās vadlīnijas. Litvins G., Kronberga I. Latvijas Tiesnešu mācību centrs un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, 2021, 116 lpp. https://www.bac.gov.lv/lv/jaunums/tapusas-vadlinijas-starpinstituciju-sadarbibai-bernu-tiesibu-aizsardziba-pasvaldibas, un sniegt atgriezenisko saikni.	4	4	2	8
4. temats. Bērnu ārpusģimenes aprūpe: (audžuģimene, aizbildnība, viesģimene, SOS ciemati, aprūpe ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijā). Bērnu ārpusģimenes aprūpe Latvijā. Bērnu ārpusģimenes aprūpes nodrošināšana ģimeniskā vidē. Praktiskais darbs: Sagatavot analīzi par situāciju ārpusģimenes aprūpē ģimeniskā vidē Latvijā.	2	4	2	6
5. temats. Nepilngadīgo nodarbinātības likumiskie aspekti 6. temats. Nepilngadīgā atbildība par noziedzīgiem nodarījumiem un administratīvajiem pārkāpumiem.	4	4	2	6
7. temats. Ģimenes tiesības Laulība. Saderināšanās jēdziens un nozīme. Laulības jēdziens, noslēgšana un izbeigšanās. Laulības neesamība, tās tiesiskās sekas. Laulības šķiršanas procesuālā kārtība un laulības šķiršanas tiesiskās sekas. 8. temats Vecāku un bērnu savstarpējo attiecību tiesiskie aspekti. Bērna izcelšanās noteikšana. Paternitātes atzīšanas noteikumi. Paternitātes atzīšana tiesas ceļā – procesuālā kārtība. Bērnu tiesību aizsardzības iestādes un to loma bērnu tiesību aizsardzībā. Starpinstitucionālā sadarbība bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā.	6	4	2	6
9. temats Adopcija un aizgādība. Adopcija un tās tiesiskās sekas. Adopcijas procesuālā kārtība. Aizgādība. Aizgādības tiesību izbeigšanās un aprobežošana. Aizbildnība. Aizbildnības būtība. Aizbildnības nodibināšana pār nepilngadīgajām personām. Personas, kuras var iecelt par aizbildņiem. Aizbildņa pienākumi pret aizbilstamo personu. Nepilngadīgo personu mantas pārvaldība. Aizbildņa atbildība. Aizbildnības izbeigšanās. Saskarsmes tiesības.	2	6	2	8
10. temats Jauniešu sociālpsiholoģisko portretu daudzveidība. Principi un pieejas sociālajā darbā ar jauniešiem Uz jauniem vērsta pieeja sociālajā darbā. Sistēmiskā pieeja Resiliences pieeja Kognitīvi biheiviorālā pieeja Praktiskais darbs: Iepazīties ar sociālā darba pieejām un aktīvi piedalīties diskusijā par izmantotajām pieejām un to nozīmi.	4	6	2	8
11. temats Jauniešu interešu pārstāvēniecība. Preventīvā sociālā darba ar bērniem un jauniešiem īpatnības un metodes. Izvērtēšanas, intervences un novērtēšanas metodes. Preventīvā sociālā darba ar bērniem un jauniešiem īpatnības un metodes. Praktiskais darbs: Izstrādāt sociālā darbinieka darbību kopumu prevences jomā.	4	10	2	10
12. temats Individuālais atbalsts un grupu darbs ar jauniešiem. Pieredžu izglītība un mentora (t.sk. ielu darbs, outreach) programmas sociālajā darbā ar jauniešiem. Ielu sociālais darbs. Praktiskais darbs: Izstrādāt nodarbību plānu atbalsta sniegšanai sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem (5 nodarbības: sevis un citu iepazīšana; saskarsme un konfliktu risināšana; emocijas un stress; attiecības; karjeras virzība.	4	12	2	10

13. temats Starpprofesionālā un starpinstitucionālā sadarbība. Sadarbība ar bāriņtiesu. Sadarbība ar psihologu. Sadarbība ar psihiatru. Sadarbība ar izglītības iestādēm. Vecāku vai tiesisko pārstāvju nozīme sociālajā darbā ar jauniešiem Praktiskais darbs: Veikt izvērtējumu starpprofesionālās sadarbības modelim.	2	12	2	12
Kopā:	40	72	20	92

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Pārzina likumdošanu bērnu tiesību aizsardzības jomā. 2. Zina un ir izpratne par dažādu sociālā darba metožu pielietojumu darbā ar bērniem un jauniešiem. 3. Zina par sociālā darba pamatprincipiem mikrolīmenī (bērni/jaunieši).	Vērtēšanas metodes: 1. Patstāvīgo darbu izpilde un prezentācija; 2. Praktisko darbu izpilde un prezentācija; 3. Eksāmens - sociālā gadījuma analīze. Vērtēšanas kritēriji: 1. Darbs atbilst izvirzītajām saturā, apjoma, struktūras un noformējuma prasībām. 2. Veikta avotu satura analīze, identificētas būtiskākās atziņas, izvērtētas idejas un formulēti pamatoti secinājumi.
PRASMES: 1. Prot orientēties bērnu un ģimenes tiesību aizsardzības jomā. 2. Prot noteikt sociālās problēmas, novērtēt ģimenes vajadzības, esošos un piesaistāmos resursus. 3. Prot izvērtēt klientu lietas nozīmi, vajadzības un iekārtošanas pamatprincipus sociālajā darbā ar ģimenēm ar bērniem. 4. Prot izmantot iegūtās zināšanas sociālajā darbā ar ģimenēm, bērniem un jauniešiem.	Vērtēšanas metodes: 1. Patstāvīgo darbu izpilde un prezentācija; 2. Praktisko darbu izpilde un prezentācija; 3. Eksāmens - sociālā gadījuma analīze. Vērtēšanas kritēriji: 3. Darbs uzrakstīts skaidrā, gramatiski, stilistiski un terminoloģiski korektā profesionālajā valodā. 4. Informācija izklāstīta loģiski, secīgi un pārskatāmi; teksts ir saistošs un veicina lasītāja interesi.
KOMPETENCE: 1. Spēj pielietot iegūtās zināšanas par bērnu tiesību aizsardzību. 2. Spēj izmanto zināšanas un izpratni par ģimenes tiesību vietu un lomu demokrātiskās valsts ietvaros, vadot sociālos gadījumus un piedāvājot atbilstošus resursus sociālas problēmas mazināšanai, novēršanai un risināšanai.	Vērtēšanas metodes: 1. Patstāvīgo darbu izpilde un prezentācija; 2. Praktisko darbu izpilde un prezentācija; 3. Eksāmens - sociālā gadījuma analīze. Vērtēšanas kritēriji: 5. Students spēj sniegt konstruktīvu, argumentētu un profesionālu atgriezenisko saiti, norādot gan stiprās puses, gan pilnveidojamos aspektus un piedāvājot ieteikumus turpmākai attīstībai. 6. Students skaidri atspoguļo galvenās atziņas, secinājumus un ierosinātos risinājumus; prezentācijas laikā informācija tiek izklāstīta pārlicinoši un auditorijai saprotamā veidā. 7. Students spēj piedāvāt atbilstošus resursus sociālas problēmas mazināšanai, novēršanai un risināšanai.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Patstāvīgo darbu izpilde un prezentācija	30
Praktisko darbu izpilde un prezentācija	30
Eksāmens	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	4.0	20.0	20.0	0.0		*	